

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.018.43:75

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15695047>

Формування позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва позашкільного закладу освіти в умовах професійної підготовки

Лебідь Ольга Валеріївна

докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри психології та педагогіки, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»,
49000, Україна, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18,
<https://orcid.org/0000-0001-6861-105X>

Олійник Ірина Вікторівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології та педагогіки, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»,
49000, Україна, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18,
<https://orcid.org/0000-0002-1749-1518>

Прийнято: 19.05.2025 | Опубліковано: 29.05.2025

Анотація. Підвищення вимог до особистості викладача, зокрема у сфері позашкільної освіти, яке спричинено соціокультурними трансформаціями, обумовлює необхідність формування у нього позитивного іміджу, оскільки сучасний педагог повинен бути не лише фахівцем у царині образотворчого мистецтва, але й харизматичним лідером, здатним зацікавити та надихнути вихованців позашкільних освітніх установ на

здійснення художньо-естетичної діяльності. **Метою** дослідження є розкриття сутності феномена «позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва», визначення його складових та окреслення низки завдань-вправ, які покликані сформувати варіативні компоненти іміджу зазначеного квазіфахівця. **Методи.** У процесі дослідження послуговувались такими методами: під час роботи з науково-педагогічною джерельною базою – аналіз та синтез; для виокремлення структурних блоків іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва – конструктивний метод; педагогічне моделювання – уможливило окреслення практичних завдань, спрямованих на формування у студентів певної складової іміджу; аналогія – для зіставлення особливостей позитивного іміджу у викладачів різних спеціальностей; узагальнення – для формулювання висновків. **Результати.** Визначено, що позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва є багатокомпонентним соціально-психологічним утворенням, яке складається як із зовнішніх (аудіальні, візуальні), так і внутрішніх (цінності, етичні норми та ін.) характеристик особистості квазіфахівця. Виокремлено складові іміджу; зокрема: аудіовізуальний образ; едукативні компетентності; філософія (художньо-педагогічне світобачення та система морально-етичних цінностей) педагога-митця; квазіпрофесійна активність, публічність та образ викладача-художника у віртуальному середовищі; соціальна відповідальність та матеріальні атрибути життєдіяльності. У межах кожного блоку запропоновано низку педагогічних завдань-вправ, які сприятимуть формуванню цілісного та позитивного іміджу майбутнього викладача-художника. **Висновки.** Позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва є не лише його зовнішньою репрезентацією, а інтегральною характеристикою, системна робота над формуванням якої є тривалим та багатовекторним процесом; а розуміння й цілеспрямоване формування такого іміджу є не лише важливим

завданням вітчизняних закладів вищої освіти, але й необхідною передумовою для подальшого виконання майбутнім викладачем-художником трудових функцій у позашкільних освітніх установах.

Ключові слова: майбутній викладач-художник, професійний імідж, позашкільна освіта, фахова підготовка.

Formation of a positive image of a future teacher of fine arts in an out-of-school educational institution in the context of professional training

Lebid Olha Valeriivna

Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Professor of the Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, 49000, Ukraine, Dnipro, Sicheslavaska Naberezhna Street, 18, <https://orcid.org/0000-0001-6861-105X>

Oliinyk Iryna Viktorivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, 49000, Ukraine, Dnipro, Sicheslavaska Naberezhna Street, 18, <https://orcid.org/0000-0002-1749-1518>

Abstract. *Rising demands on the personality of the teacher, particularly in the field of out-of-school education, driven by sociocultural transformations, necessitate the formation of a positive professional image. A modern educator must not only be a specialist in the field of visual arts but also a charismatic leader capable of engaging and inspiring students in out-of-school educational institutions to participate in artistic and aesthetic activities. The purpose of the article is to reveal the essence of the phenomenon of the «positive image of a future visual arts*

teacher», to identify its components, and to outline a set of tasks and exercises aimed at developing the variable components of the image of this quasi-professional.

Methods. The following methods were used in the course of the study: analysis and synthesis were applied in working with the scientific and pedagogical literature; the constructive method was used to identify the structural components of the image of a future visual arts teacher; pedagogical modeling made it possible to outline practical tasks aimed at developing specific components of the image in students; analogy was employed to compare the features of a positive image among teachers of various specialties; and generalization was used to formulate the conclusions.

Results. It has been determined that the positive image of a future visual arts teacher is a multifaceted socio-psychological construct comprising both external (auditory and visual) and internal (values, ethical norms, etc.) characteristics of the quasi-professional's personality. The components of this image have been identified, including: the audiovisual image; educational competencies; the educator-artist's philosophy (artistic and pedagogical worldview and moral-ethical value system); quasi-professional activity, public presence, and the image of the teacher-artist in the virtual environment; social responsibility; and material attributes of life activity. For each component, a set of pedagogical tasks and exercises is proposed to facilitate the development of a holistic and positive image of the future teacher-artist.

Conclusions. The positive image of a future visual arts teacher is not merely an external representation but an integral characteristic, the formation of which requires a systematic, long-term, and multidimensional process. Understanding and purposefully shaping such an image is not only an important task for domestic institutions of higher education but also a necessary prerequisite for the future teacher-artist to effectively fulfill their professional duties in out-of-school educational institutions.

Keywords: future art teacher, professional image, extracurricular education, professional training

Постановка проблеми. Сучасне переформатування позашкільної освіти, статус викладача-позашкільника як «агента змін», а також активне послугування штучним інтелектом (artificial intelligence) у всіх сферах життєдіяльності, у тому числі – в образотворчому мистецтві, обумовлюють нові вимоги до фахової підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва, зокрема – до формування їх квазіпрофесійного іміджу, який є одним із потужних інструментів педагогічного впливу на освітньо-виховний процес взагалі та його учасників зокрема. Відтак, для успішного провадження художньо-педагогічної діяльності у позашкільних освітніх інституціях, у процесі фахової підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва у закладах вищої освіти необхідно приділяти увагу формуванню у них позитивного іміджу, який є інтегральною характеристикою квазіпрофесійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У численних вітчизняних дослідженнях питання формування позитивного іміджу викладача презентується із позиції педагогіки, психології, соціології, менеджменту, комунікативістики та інших галузей знань. Значний внесок у розробку теоретичних аспектів окресленої проблематики було зроблено низкою вчених; з-поміж яких: С. Білозерська [2], Ю. Бурцева, О. Коркішко та І. Соснова [3], Л. Грень та М. Курбанова [5], В. Дуганець, В. Пукас, М. Волинкін та С. Олексійко [7], Г. Дудчак [8], А. Йокоб [9], М. Кордубан [11], О. Лук'янченко [12], Є. Роздимаха та М. Ананьєв [16], Я. Чжан [17] та ін.

Так, досліджуючи формування позитивного іміджу сучасного викладача закладу вищої освіти, квартет науковців (В. Дуганець, В. Пукас, М. Волинкін, С. Олексійко [7]) визначає його складові (організаційні, психологічні, педагогічні, професійні, особистісні); представляє комплекс умов, необхідних для його формування; аналізує їх реальний вплив, акцентуючи на тому, що сформованість іміджу є показником професіоналізму та засобом впливу на учасників освітнього процесу.

Учені Ю. Бурцева, О. Коркішко та І. Соснова [3], аналізуючи професійний імідж майбутнього викладача, виокремлюють чотири етапи його формування під час навчання студентів у ЗВО; зокрема: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рецензійний. При цьому, науковці увиразнюють певні настанови, послугування якими, із їх позиції, забезпечить творення професійного іміджу: по-перше – формування іміджу повинно доповнювати, а не замінятим педагогічну діяльність; по-друге – розпочинати його формування необхідно із I року навчання студентів у ЗВО; по-третє – процес формування повинен бути системним, побудованим на основі апробованих рекомендацій фахівців.

У статті Є. Роздимахи та М. Ананьєва [16] презентуються та ґрунтовно описуються фактори, які впливають на формування позитивного іміджу викладача; з-поміж яких: вік та психологічний стан педагога, професійна та особистісна ідентифікація, відповідність між його внутрішнім станом та зовнішніми проявами (конгруентність), самоусвідомлення та самовдосконалення. У праці наголошується, що іміджеві стратегії не повинні бути самоціллю викладача, а лише виступати певними інструментами, підпорядковуючись головним завданням освітньо-виховного процесу.

Дует учених Л. Грень та М. Курбанова [5], окреслюючи шляхи формування іміджу майбутнього педагога, розкривають сутність основних понять (імідж, соціальний імідж, професійний імідж, професійний імідж педагога); встановлюють тотожність між тлумаченням та значенням даних категорій у вітчизняній науці із зарубіжними поглядами; а також наголошують, що ключовою складовою іміджу є педагогічна майстерність викладача.

У розвідці А. Йокоб [9], яка присвячена професійному іміджу майбутніх вихователів, який є потужним комунікаційним засобом впливу на варіативних учасників освітнього процесу закладів дошкільної освіти, увиразненні складові, котрі обумовлюють його формування (професійна компетентність,

особистісно-професійні якості, володіння технологією самопрезентації); а також зазначається, що імідж квазіфахівця відображає його внутрішній світ, демонструє світогляд, спосіб мислення та ін.

М. Кордубан [11] розглядає різні аспекти (зовнішній вигляд, міміка та погляд, кінетичний імідж, вербальний імідж, внутрішній світ людини) професійного іміджу майбутніх фахівців дошкільної освіти, аналізує його компоненти, описує ціннісні та технологічні функції, підкреслюючи, що важливу роль у його формуванні відіграє участь здобувачів у створенні студентських видань, рубрик для сайтів, творча співпраця з міськими виданнями тощо.

У праці О. Лук'янченко [12], де вказано, що професійний імідж майбутнього вчителя НУШ не формується спонтанно, а є результатом цілеспрямованої роботи квазіфахівця над собою, наголошується на доречності використання класичних творів мистецтва при формуванні естетичних цінностей (краса, добро, істина), а також відзначається важливість сформованості двох компетентностей (емоційно-естетичної та педагогічного партнерства), які впливають на формування позитивного професійного іміджу педагога у соціумі.

Ще одна дослідниця іміджу майбутніх педагогів-НУШівців Г. Дудчак [8] зазначає, що він є не лише показником конкурентоспроможності фахівця, але й віддзеркаленням іміджу закладу освіти, у якому викладач проводить трудову діяльність. Науковиця представляє структуру такого іміджу у вигляді трьох взаємозумовлених складових: внутрішньої, зовнішньої та процесуальної.

Обґрунтовує у своїй розвідці доцільність скерування освітнього процесу на аксіологізацію С. Білозерська [2], вбачаючи, що саме вона має бути основним фактором формування професійного іміджу майбутнього викладача, яка забезпечується низкою домінант: орієнтацією на професію, побудовою аксіологічного «Я-образу», інтеркультурною комунікацією, інформаційною та креативною домінантами.

Послугуючись варіативними розвідками з окресленої проблематики, Я. Чжан [17], узагальнюючи їх, виокремлює багату палітру універсальних функцій іміджу майбутніх творчих фахівців, наголошуючи, що лише їх комплекс уможлиблює цілісну уяву професійного образу; зокрема: комунікативна, інформаційна, когнітивна, емотивна, конативна, креативна, професійна, мотиваційна, адаптаційна, розвивальна, особистої самореалізації, аксіологічна, психотерапевтична та функція ідентифікації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність у вітчизняному психолого-педагогічному банку наукових розвідок різновекторних фундаментальних досліджень, які розкривають загальні питання формування іміджу педагога ХХІ століття, іміджу майбутніх викладачів загальноосвітніх навчальних закладів, іміджу викладачів-позашкільників, іміджу фахівців мистецьких спеціальностей тощо, вбачаємо, що питання формування позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва позашкільного закладу освіти в умовах його професійної підготовки у закладі вищої освіти розкрито не у повній мірі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою статті є визначення сутності та структурних складових позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва позашкільного закладу освіти, представлення комплексу завдань-вправ для його формування у процесі фахової підготовки у закладі вищої освіти.

Завдання статті:

- 1) Проаналізувати понятійно-категоріальний апарат дослідження («імідж», «педагогічний імідж»).
- 2) Визначити змістове наповнення феномену «позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва».
- 3) Увиразнити структурні складові позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва.

4) Презентувати комплекс практичних завдань-вправ, які покликані формувати позитивний імідж у зазначених квазіфахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перед аналізом змістового наповнення конструкту «позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва», уточнимо дефініції понять «імідж» та «педагогічний імідж».

Поняття «імідж» (англ. – image), яке у мовній практиці почали використовувати наприкінці 60-х років ХХ століття, має давні корені, адже це соціокультурне явище еволюційно формувалось на всіх стадіях розвитку суспільства, оскільки у людини завжди виникало бажання впливати на те, як оточуючі сприймають її «зі сторони» завдяки певному образу, який репрезентувався різноманітними зовнішніми засобами (одяг, тілесне декорування, вербальна комунікація тощо), та не завжди відображав істинну сутність людини.

Сьогодні категорія «імідж» є у колі наукових інтересів чималої кількості вітчизняних та зарубіжних дослідників різних галузей знань, які потрактовують його варіативно; зокрема, як: «картинку особистості» (П. Берд [18]), «синтетичний, інтегративний образ» (Т. Білик [1]), «експресивно забарвлений стереотип» (Г. Бриль [19]), «стереотипний емоційно забарвлений образ» (М. Ярмаченко [14, с. 220]) тощо. Відзначимо, що засади педагогічного іміджу почали формуватися у педагогічній науці у другій половині ХХ століття, а його активне дослідження продовжується і донині.

Комплексно досліджуючи імідж учителя початкової школи, О. Писарчук [15] потрактує його як полісемантичну категорію, яка складається з обраного стилю професійно-педагогічної діяльності, манери спілкування, вміння індивідуалізувати свій образ і надати йому естетичну виразність.

Увиразнюючи імідж, як показник майстерності педагога, О. Внукова [4] визначає його як сукупність особливостей і характерних рис викладача, які формують його індивідуальний образ як фахівця.

Колектив науковців (О. Козлова, Т. Гребеник, Т. Волосюк), комплексно аналізуючи складові професійного іміджу майбутніх педагогів, вважає, що він «...відображає моральні та фахові якості спеціаліста і є цілеспрямовано сконструйованим образом для оточення, відображаючи міру його відповідності очікуванням і потребам суспільства» [10, с. 65].

Відтак, змістове наповнення конструкту «педагогічний імідж» залежить від обраного вектору конкретного дослідницького пошуку.

Підсумовуючи вищевикладений матеріал, у контексті нашого дослідження, зазначимо, що імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва є складним, динамічним, багатокomпонентним соціально-психологічним утворенням із зовнішніх та внутрішніх характеристик особистості педагога, яке формується під впливом об'єктивних (рівень знань, педагогічна майстерність, професійна діяльність) та суб'єктивних чинників (емоційне сприйняття, міжособистісна взаємодія, особистісні якості), сприймається і оцінюється соціумом, та обумовлює професійний успіх й ефективну педагогічну взаємодію у середовищі позашкілля.

Класичною є теза про те, що саме позитивно забарвлений імідж педагога суттєво впливає на освітньо-виховний процес закладу освіти та його учасників. Науковці увиразнюють певні аспекти, які обумовлюють позитивний іміджблдинг викладача; зокрема: самоповага, власна гідність, активна професійна позиція, відповідальність за себе та інших (Т. Довга [6]); демократичний стиль спілкування, доброзичливість, повага до учасників освітнього процесу (В. Марченко [13]).

Оскільки позитивний імідж викладача є не лише його зовнішнім образом, а сукупністю якостей, які створюють сприятливе враження про

особистість педагога та його діяльність, та який сприймається варіативними учасниками освітнього процесу як приклад для наслідування, є джерелом натхнення та довіри, проаналізувавши науково-педагогічний фонд з досліджуваної проблематики, виокремлюємо структурні блоки, з яких складається позитивний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва, котрі окреслимо нижче та представимо завдання-вправи, якими можна послуговуватися при підготовці зазначених спеціалістів. Відмітимо, що перед тим, як починати формувати у майбутнього викладача кожен складову позитивного іміджу, варто приділити увагу актуалізації його самоусвідомлення, самооцінки та квазіпрофесійної самоідентифікації – як комплексу процесів, які обумовлюють розуміння майбутнім педагогом особистих переконань, життєвих та професійних цінностей, сильних і слабких сторін та інших аспектів, які допомагають визначити, як внутрішнє «я» співвідноситься з вимогами до професії.

Для активізації у студентів усвідомлення важливості професії викладача-позашкільника взагалі та його позитивно сформованого іміджу зокрема, пропонуємо ведення щоденника роздумів, у якому майбутній викладач-художник зможе фіксувати свої думки, емоції, міркування відносно того, чому було обрано саме цю професію, чому вона є важливою, яке значення відіграє позитивний імідж педагога-позашкільника та інші аспекти. Корисним інструментом для самоаналізу вбачаємо організацію неформальної бесіди, модерування якої буде здійснювати психолог, із метою визначення здобувачем своїх сильних сторін та окреслення позицій, які потребують вдосконалення.

Для усвідомлення майбутніми педагогами-митцями своєї подальшої професійної ролі у позашкільних освітніх інституціях, їм пропонується завершити фразу «Моя місія – ...»; а для визначення принципів, на яких варто будувати

художньо-педагогічну діяльність, рекомендується скласти список власних квазіпрофесійних цінностей.

Отже, повернемося до розкриття змістового наповнення виокремлених нами структурних блоків позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва.

1. Аудіовізуальний образ – цілісне та позитивне уявлення про педагога-митця, яке формується в учасників освітнього процесу та інших суб'єктів завдяки варіативним проявам викладача, які передаються засобами аудіальної та візуальної комунікації і, відповідно, сприймаються оточенням через слуховий, зоровий, ольфакторний, кінестетичний канали сприймання інформації. Аудіальні засоби комунікації складаються з: просодичних (артикуляційна вимова, чіткість дикції, наголоси, відповідно підібрана інтонація, тембр голосу та його гучність, темп мовлення та ін.), які покликані передавати різні емоції, краще розставляти акценти при передачі певного меседжу, наголошувати на важливості чогось тощо; а також екстралінгвістичні (паузи, позіхання, покашлювання, сміх та ін.), які скеровані на посилення виразності та емоційності, регулювання комунікативного процесу, демонстрацію ставлення до співрозмовника тощо. До візуальних засобів комунікації відносяться: пластика викладача-художника (жести, міміка, постава, хода), атрибути гардеробу (одяг, взуття, аксесуари, макіяж, зачіска), загальний зовнішній вигляд, який демонструє художній смак, охайність, етикет тощо.

У процесі підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва, для формування цього структурного блоку їх квазіпрофесійного іміджу, рекомендуємо реалізовувати наступні завдання. Для тренування чіткості мови, логічності й послідовності у викладенні матеріалу, спроможності утримувати увагу аудиторії доречно періодично залучати студентів до підготовки виступів на певну тематику, яку необхідно розкрити та донести до кожного слухача.

Зазначимо, що перед публічним виступом студенти повинні виконувати вправи на тренування дикції, чіткої вимови, інтонаційного забарвлення висловлювань, щоб їх голос звучав приємно та був зрозумілим для аудиторії.

Для формування навичок доступно та чітко викладати матеріал, студентам пропонується прочитати сторінку наукового тексту, який характеризується специфічним мовним стилем, та своїми словами передати його зміст для різновікових груп слухачів. Зазначимо, що у контексті виконання описаних вище завдань, студентам потрібно активно використовувати міміку, жести, пози та інші невербальні сигнали, які підкріплюють вербаліку.

Для навчання майбутніх викладачів образотворчого мистецтва надавати конструктивну критику творчих робіт вихованців позашкільних закладів освіти, яка буде заохочувати їх до самовдосконалення, варто зробити міні-перегляд творчих робіт студентів, під час якого обговорити, що вдалося у цій роботі, а які аспекти потребують покращення.

Для спроможності адаптуватися до різних аудиторій, володіння диференційованим підходом, рекомендується моделювання ситуацій, коли студент, котрий виступає у ролі педагога, намагається пояснити певну тему різновіковим групам учнів, враховуючи рівень їх розвитку, життєвий та художньо-естетичний досвід.

Другою складовою цього блоку є візуальний образ – зовнішність майбутнього викладача образотворчого мистецтва, яка повинна бути його своєрідною візитівкою, що підкреслює творчу натуру педагога, ототожнює з його мистецькою діяльністю, обумовлює дотичність до світу прекрасного, надихає вихованців позашкільних закладів освіти, формуючи у них відчуття краси, гармонії та естетики. Зазначимо, що цей образ повинен викликати довіру та слугувати прикладом для наслідування. Для формування у студентів розуміння, як зовнішній вигляд педагога повинен корелюватися із контекстом

відповідної ситуації, їм пропонується скласти список речей, які повинні бути у гардеробі педагога та розробити три варіанти образів для різноманітних ситуацій; зокрема: для проведення уроків, для публічних виступів та для неформальних заходів (наприклад: для поїздки на пленер чи відвідування художньої виставки). Доповнити виразність цих трьох образів можна аксесуарами (прикраси, годинники, елементи художнього стилю), які б підкреслили індивідуальність педагога, але, при цьому, не виходили за межі дозволеного. Крім того, студентам варто запропонувати описати, який аромат парфумів, тип зачіски, макіяжу, манікюру доречно використати для кожної ситуації.

Доповнити це завдання слід підбором певної деталі образу (символічним атрибутом) для використання її під час відкриття персональної виставки творів живопису педагога, яка б відображала його приналежність до художньо-педагогічної сфери. Наприкінці виконання цього комплексу завдань студентам пропонується проаналізувати кожний створений образ.

2. Едукаційні компетентності майбутнього викладача-художника – наявність у педагога-митця цілісної системи ґрунтовних знань, умінь та навичок із художньо-естетичної (рисунок, живопис, композиція, історія мистецтв, декоративно-прикладне мистецтво, кольорознавство, перспектива, пластична анатомія, графіка та ін.), педагогічно-методичної (педагогіка, психологія, інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності, методика викладання мистецьких дисциплін, основи інклюзивного навчання) складових, які забезпечать якісне та ефективне провадження освітнього процесу у позашкільних закладах освіти художнього профілю навчання. Попри те, що фундаментальні едукаційні компетентності формуються у студентів протягом чотирирічного циклу навчання у закладах вищої освіти, переконані, що для адаптації майбутніх художників-педагогів до стрімких змін нашого сьогодення вони повинні систематично вдосконалювати свою

знанняву компетентність. Відтак, під час навчання здобувачів доцільно залучати їх до проходження курсів, семінарів, вебінарів, практикумів на варіативні художньо-педагогічні теми. Разом із цим, для візуального відслідковування студентами динаміки особистого квазіпрофесійного розвитку, пропонується створити електронне портфоліо, яке буде відображати наявні здобутки.

3. Філософія (художньо-педагогічне світобачення та система морально-етичних цінностей) педагога-митця – це система поглядів та переконань щодо різноманітних аспектів життєдіяльності, системи освіти, ролі педагога у ній, відношення до освітньо-виховного процесу, вихованців позашкільних закладів освіти художнього профілю навчання та інших учасників освітнього процесу тощо. Сформованість цієї складової іміджу обумовлює формування довіри до педагога, його авторитету у колективі.

Художньо-педагогічне світобачення майбутнього викладача образотворчого мистецтва, яке є не лише його індивідуальною рисою, а фундаментальною складовою професійної ідентичності, відображає його погляди на оточуючий світ, відношення до життя, освіти та мистецтва, а також обумовлює сприйняття, інтерпретацію та передачу дійсності через мистецькі засоби в освітньому процесі. Сформованість означеного світобачення передбачає спроможність майбутнього художника-педагога до образного мислення, педагогічної діяльності та рефлексії, ціннісного ставлення до мистецтва тощо.

Система цінностей майбутнього викладача-художника визначає, які принципи та переконання є для нього важливими; зокрема: етичні (повага, чесність, справедливість), соціальні (взаємоповага, підтримка рівності та інклюзивності), професійні (відповідальність за свою художньо-педагогічну діяльність, бажання до систематичного професійного вдосконалення). Okремо наголосимо на тому, що імідж педагога-художника може бути позитивним

лише за умови відповідності його думок та слів виконуваним діям (поведінка, культура спілкування, етикет тощо).

У контексті цього блоку пропонується періодично залучати студентів до неформальних бесід, у процесі яких проговорювати, які моральні принципи важливі для викладачів-художників та що вони зумовлюють. Після цього – розглядати кейси, де представлені етичні дилеми, які можуть виникати у художньо-педагогічній діяльності, і обговорювати, як правильно реагувати на них, зберігаючи репутацію, моральний авторитет. Зазначимо, що ефективним буде використання методу навіювання, – коли науково-педагогічний працівник впливає на свідомість, емоції та установки студентів.

4. Квазіпрофесійна активність, публічність та образ викладача-художника у віртуальному середовищі – це комплекс із візуальних, комунікативних та інформаційних характеристик, які формуються та сприймаються під час взаємодії майбутнього педагога з різними суб'єктами в Інтернет-просторі (через соціальні мережі, пости, особистий блог або сайт та ін.), а також активна виставкова діяльність, участь у варіативних культурно-мистецьких івентах (пленери, вернісажі, мистецькі майстер-класи, арт-практикуми тощо), що демонструє його справжню дотичність та залученість у мистецький осередок. Варто відзначити, що на формування іміджу викладача-художника впливає його залученість у середовище колег-митців – членство у професійних спілках (Національна спілка художників України або її Молодіжна організація, Міжнародна спілка художників та ін.).

У контексті цієї складової іміджу важливо заохочувати студентів подавати свої творчі роботи на виставки, які систематично організуються як у стінах закладів освіти, так і у виставкових залах обласних організацій Національної спілки художників України, арт-просторах, галереях, кав'ярнях тощо. Окремою атракцією студентам пропонується визначити тему виставки та організувати її, самостійно реалізуючи всі етапи цього проєкту.

Оскільки робота майбутніх викладачів образотворчого мистецтва передбачає не лише мистецьку, але й педагогічну діяльність, для встановлення квазіпрофесійних зв'язків студентам варто приймати участь у форумах, конференціях, семінарах тощо. Так, можна запропонувати їм підготувати тези і відповідну доповідь, присвячену проблемі викладання мистецьких дисциплін в умовах дистанційного навчання, для участі у конференції, що підвищить їх квазіпрофесійну публічність.

Одним із інструментів активності та публічності є віртуальне середовище (соціальні мережі, онлайн-платформи); відтак, оскільки нинішнє покоління студентів активно послуговується соціальною мережею Instagram, їм рекомендується розробити план «ведення» своєї сторінки, скеровуючи її на художньо-педагогічну діяльність, що сприятиме формуванню іміджу.

5. *Формування соціальної відповідальності*, яка є не лише складовою іміджу, але й одним із ключових чинників довіри до майбутнього педагога, передбачає: усвідомлене ставлення до своєї квазіпрофесійної ролі у суспільстві, активну громадську позицію, дотримання етичних норм і професійної етики, відповідальну поведінку тощо.

Для формування у майбутніх викладачів образотворчого мистецтва соціальної відповідальності пропонується: підготовка мистецьких благодійних заходів та проєктів (організація івентів, під час яких можна продавати студентські роботи, а одержані кошти спрямовувати на підтримку певної соціальної ініціативи); соціально-орієнтованих проєктів для молоді та ін.

6. *Матеріальні атрибути життєдіяльності* – це сукупність різноманітних об'єктів і ресурсів, які супроводжують професійну діяльність педагога-художника, відображають його стиль, рівень підготовки, сучасність, функціональні потреби та ін. До цього блоку належать: робоче середовище викладача-художника (оформлення навчальних майстерень, у яких він проводить заняття, наявність відповідних дидактичних матеріалів, наявність у

нього власної художньої майстерні); професійні інструменти та обладнання (ноутбук, графічний планшет, варіативні художні матеріали – фарби, пензлі та ін., цифрові інструменти – програмне забезпечення, яке використовується); особисті предмети, які демонструють його вподобання (канцелярські товари, візитівки); наявність професійного художнього портфоліо та ін.

Окресливши основні складові та вектори формування позитивного іміджу майбутнього викладача образотворчого мистецтва зазначимо, що у процесі його творення важливо систематично проводити моніторинг стану його сформованості та отримувати фідбек від здобувачів, що дозволить вчасно скоригувати освітній процес для досягнення необхідних результатів.

Висновки. Отже, на підставі вищевикладеного матеріалу зазначимо, що професійний імідж майбутнього викладача образотворчого мистецтва позашкільного закладу освіти є багатокомпонентним утворенням, яке включає аудіовізуальний образ, едукативні компетентності, філософію педагога-митця, квазіпрофесійну активність, публічність, образ викладача-художника у віртуальному середовищі, його соціальну відповідальність та наявність відповідних матеріальних атрибутів життєдіяльності. Розуміння й цілеспрямоване формування такого іміджу є не лише завданням вітчизняних закладів вищої освіти, але й важливою умовою для подальшої професійної реалізації майбутніх фахівців у сфері позашкільної мистецької освіти.

Список використаних джерел

1. Білик Т. М. Концептуальний простір поняття «імідж» у психологічній літературі. *Психологічні перспективи*. 2011. Вип. 17. С. 12–19.
2. Білозерська С. І. Аксиологічні основи формування професійного іміджу майбутнього педагога. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33 (72), № 2. С. 133–138.

3. Бурцева Ю. О., Коркішко О. Г., Соснова І. О. Формування професійного іміджу майбутнього викладача як складова його професійної підготовки. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: abstracts of the IV International Scientific and Practical Conference (Cambridge, December 9, 2022), Cambridge-Vinnitsia, 2022.* С. 206–208.

4. Внукова О. Позитивний імідж викладача як показник його педагогічної майстерності. *Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання.* 2016. Т. 18. С. 15–21.

5. Грень Л., Курбанова М. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2022. № 4. С. 25–37.

6. Довга Т. Я. Елементи іміджтворчості у навчально-професійній діяльності майбутнього вчителя початкової школи. *Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка.* 2016. Вип. 3 (35). С. 100–108.

7. Дуганець В. І., Пукас В. Л., Волинкін М. П., Олексійко С. Л. Формування позитивного іміджу сучасного викладача закладу вищої освіти. *Професійно-прикладні дидактики.* 2024. Вип. 1. С. 7–12.

8. Дудчак Г. Формування педагогічного іміджу в майбутніх учителів НУШ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя.* 2020. Вип. 2(22). С. 56–63.

9. Йокоб А. Професійний імідж майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти як проблема психолого-педагогічних студій. *Молодь і ринок.* 2022. № 7-8 (205-206). С. 159–162.

10. Козлова О., Гребеник Т., Волосюк Т. Структура професійного іміджу майбутніх педагогів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2019. № 10. С. 63–74.

11. Кордубан М. Формування професійного іміджу майбутніх фахівців дошкільної освіти під час їх навчання в закладі вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 40(2). С. 195–199.

12. Лук'янченко О. Естетичні засади формування іміджу майбутнього вчителя НУШ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 47, том 3. С. 202–205.

13. Марченко В. С. Підготовка майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей до розвитку математичного мислення учнів основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2017. 256 с.

14. Педагогічний словник / за ред. М.Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 516 с.

15. Писарчук О.Т. Формування іміджу вчителя початкової школи в умовах освітньо-розвивального середовища. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць*. 2018. Вип. 40. С.134–141.

16. Роздимаха Є., Ананьєв М. Фактори-впливи на процеси формування позитивного іміджу викладача як складова педагогічної діяльності. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 2024. Вип. 21. С. 121–135.

17. Чжан Я. Сутність поняття «професійний імідж» майбутніх фахівців хорového диригування в сучасному психолого-педагогічному дискурсі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. № 88. С. 153–157.

18. Bird P. *Sell Yourself: Persuasive Tactics to Boost Your Image*. London: Director Books. 1994. 192 p.

19. Bryl H. Image of a modern teacher at junior school. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2011. № 4 (Part 1). P. 230–237.